

ORGELCONCERT IN DE PIETERSKERK.

Door Jeanne Demessieux.

Voor de tweede maal hoorden wij de Parijse organiste Jeanne Demessieux het mooie orgel van de Pieterskerk bespelen, en vrij veel belangstellenden waren aanwezig op dit concert en werden geboeid door haar mooi en heel persoonlijk spel. Zo heeft zij de Parijse orgelbank voor een paar weken vaarwel gezegd om in Nederland een achttal grote kerkorgels te bespelen in verschillende steden. De organiste opende met een grandiose en sterk aansprekende „Toccat, Adagio et Fugue" van Bach. Zo ging deze „Toccat" in een opwelling van spontaan uitvieren en geestdriftig zich overgeven aan de zeldzaam fleurige orgelmuziek. Niet minder vermocht zij zich uit te leven in Händel's „le Concerto en sol mineur", die zij met veel verve en karakteristiek uitvoerde. Blijkbaar houdt zij van dit werk want er lag een savouerende spontaneïteit in de voordracht. Het 3ième Choral en la mineur van Cesar Franck, met smaak en zuiver geregistreerd, was de overgang tot de moderne Franse muziek van haar eigen hand en gaf een heel gelukkige tegenstelling. Niet alleen haar spel, maar ook haar compositie getuigt van temperament, kracht en inspiratie. Hoewel bij een eerste aanhoren vrij moeilijk te volgen is, boeide haar „Triptyque" van begin tot einde. Is haar spel warm en innerlijk voor haar improvisatie een eresaluut. De organist Leo Mens gaf haar een Passacaglia thema, en hierop improviseerde zij een Passacaglia en fuga. Zij gaf blijk van grote slagvaardigheid, smaak voor kleur en fantasie te bezitten en in de fuga, die ten dele klassiek en ten dele modern gehouden werd, een heldere kijk, op de stemvoering te hebben. Veel moois heeft zij gegeven in technische zin, aan religieuze innigheid, aan muzikaliteit; en haar gehoor, dat niet scheidde voor men haar had gezien en al was 't dan maar (stiltzwijgend) haar hulde had gebracht was haar dankbaar.

J. Kortmann.

Reidse Courant

Recital van Jeanne Demessieux

Op het Grote-Kerk-orgel

TOEN de geruchten tot ons doordrongen, dat de beroemde Franse organiste, Jeanne Demessieux, weer voornemens was een tournée in ons land te maken, waren wij er niet ongerust over, dat zij Dordrecht zou overslaan. Vorig jaar heeft zij kennis gemaakt met ons Grote-Kerkorgel en het kan welhaast niet anders, of die prachtige orgelklank moet haar hebben gestimuleerd, om Dordrecht te plaatsen in de rij van gemeenten, die zij met een bezoek zal vereren.

Evenals vorig jaar bestond er voor haar optreden weer een grote belangstelling, waaruit kon blijken, dat deze jeugdige Française aan populariteit nog niets heeft ingeboet. De roep, die van haar spel uitgaat, moge voor een deel steunen op factoren van min of meer uiterlijke aard, een vaststaand feit is het, dat haar spel zo fascinerend en boeiend is, dat men het gevoel krijgt getuige te zijn geweest van een evenement op muzikaal terrein, dat doet herinneren, aan hetgeen ons is overgeleverd omtrent de prestaties van de oude meesters.

IN de eerste plaats gold dat haar improvisatie, die, zoals altijd, een der hoogtepunten werd van haar optreden. Hierbij viel het accent op een kunst, welke iedere organist van enige betekenis vroeger diende te beheersen, met alles wat daaraan vastzat. Het is maar weinigen gegeven om van zo'n improvisatie een gaaf kunstwerk te maken, dat wat vorm en ontwikkeling der themata betreft, aan de hoogste eisen kan voldoen. Zij evenaart hierin haar leermeester Dupré, die het bestond om een dubbel-fuga te improviseren. Het thema werd opgegeven door de heer Cor Visser, die als geroutineerd vakman een thema wist te construeren, waarmede de organiste wat kon uitrichten. Zij heeft het thema op ingenieuze wijze ontwikkeld, al hadden wij overigens niet van deze improvisatie die sterke indruk, die wij daarvan verleden jaar

hadden. Toch was er ook in deze improvisatie menig moment, dat trof door doorwrochte contropuntiek.

VAN Purcell speelde zij Trumpet Tune, een vrij eenvoudig werk van een feestelijk karakter. De oude meester Frescobaldi was vertegenwoordigd met een Toccat en Fuga. Bijzonder boeiend was haar vertolking van een Preludium en Fuga van Bach, waarvan vooral de Fuga uitmuntte door klare uitbeelding van de melodische gegevens. Haar perfecte techniek kon men bewonderen in de vertolking van het Koraal Voorspel van Bach „Réjouissez vous, Chrétiens. Het passage spel daarin was van een zeldzame gaafheid en verfijning. Voor Franck's Pièce Héroïque koos zij een suggestieve registratie, terwijl de Finale uit de Derde Symphonie van Vierne boeide door imposante weergave. Van haarzelf speelde zij een tweetal Koraalvoorspelen, die uitstekend voor het instrument zijn geschreven.

A. I.

Jeanne Demessieux:

Warm-menselijke muzikaliteit

Bij haar vorig optreden hier ter stede heeft de beroemde Franse organiste Jeanne Demessieux indertijd een voortreffelijke indruk gemaakt. Deze leerlinge uit de orgelhogeschool van Marcel Dupré beheerst het instrument artistiek en technisch volkomen. Haar spel trekt vele mensen aan en het is dan ook te begrijpen, waarom gisteravond de Grote Kerk zo dicht bezet was met belangstellende luisteraars.

Hetgeen wij indertijd over Jeanne Demessieux geschreven hebben, zou hier in grote trekken herhaald kunnen worden. De verleiding is echter te groot om niet nog enkele woorden te wijden aan haar voortreffelijk orgelspel, dat in alle gelegingen, de meesterhand verradde. Het programma bood de organiste ruim de gelegenheid haar gaven te demonstreren. Fris en zelfbewust klonk Trumpet Tune van Purcell. De markante trompettoon vroeg als het ware aandacht voor hetgeen volgen ging.

Daar waren dan de twee stukken van Frescobaldi. Toccat pour l'Élévation en Fuga in g majeur, waarvan de laatste compositie met zijn korte klanken een zekere drift verried in tegenstelling met de zachtere gedachtenwereld van de Toccat. Machtig en goed geluid klonk in Bach Prélude met milde melodische thema's, de fuga verleidend tot temperamentvol spel.

Eveneens van Bach twee choralen. Pare-toi, chère âme, opmerkelijk gespeeld met het melodisch effect van de praegnante, doorklinkende toon van het zangthema, het tweede Réjouissez-vous, Chrétiens, speels en rap, kort en gedrongen van bouw, niet zonder blijdschap.

Men voelt in de Bachvertolkingen van Jeanne Demessieux zuidelijker allure, maar dit maakt tevens de bekoring uit van haar Bachspel, dat boven alles de ernst bewaart.

Liefelijk en fijntjes klonk Noel van Daquin; een klein innemend opus met rijke stemmingschakering. Het begint zo zacht en bliemoedig, het eindigt via speelse tussendelen in een helder stralend en rhythmisch slotdeel. Een compositie die de organiste bijzonder goed lag.

César Franck ontbrak niet op dit programma. Van hem was er een Pièce Héroïque, dat ons niet aangreep. De bestanddelen zijn te bekend en we zouden haast zeggen te vertrouwd. Nieuwe klank en muzikaal innerlijk verrieden de twee werken van Jeanne Demessieux zelf. Attende Domine is een mooi warm orgelkoraal, dat indruk maakt: Tu es Petrus, zeer kort, met brede accoorden en niet zonder dramatiek. De klankkleur is dikwerf fraai en het behoeft geen betoog dat Jeanne Demessieux een uitnemend pleitbezorger was voor haar eigen geesteskinderen.

Twee composities van vlakker structuur waren Vierne's finale van de 3de symphonie van Widor. Haer Dies Beide verraden het vakmanschap van hun maker, maar zij grijpen niet in het gemoed.

Ten besluite was daar weer de improvisatie. Organist Visser stelde een thema samen voor zijn Franse collega. Zij speelde het twee maal voor en gaf haar fantasie de vrije loop. Het thema bood gelegenheid tot rijke variatie. Jeanne Demessieux beheerste zich sterk o.i. in de uitwerking en de doorwerking en kwam tot een zachte, vriendelijke en ietwat meditatieve gedachtenreeks.

Opnieuw hebben we de grote, warm-menselijke muzikaliteit van deze begaafde organiste bewonderd. Deze tweede tournee door ons land zal ongetwijfeld haar roem bevestigen.

JAC. A. HAZELAAR

Dordtsch Nieuwsblad

Jeanne Demessieux

De jonge Franse organiste Jeanne Demessieux, die wij reeds vorig jaar in Delft hoorden, concerteerde in de Grote Kerk en blijkens het zeer talrijke gehoor is haar reputatie ten onzent reeds gevestigd.

In een uitgebreid programma heeft zij ons wederom overtuigd van de uitzonderlijk grote capaciteiten, waarover zij beschikt. Technisch is haar spel van een schier vlekkeloze beheersing, terwijl daarnaast een diepe bezonkenheid is waar te nemen, die getuigt van de intense muzikaliteit van de concertgeefster. Haar stijl is voortdurend uiterst ingetogen en meer gericht op een realisering door verlijnde registratie en lichtende doorzichtigheid, dan op vertoon van virtuositeit, al is deze bij zulk een technisch kunnen steeds op de achtergrond aanwezig.

Bachs Toccat in F werd een voorname, doch ingehouden vertolking, Händels concert in g bloeide op in fijne kleurschakeringen, waarbij het pompeuze element — altijd bij deze componist aanwezig — niet te zeer naar voren werd gebracht. Een prachtig moment van registratiekunst hoorden wij in de Etude en forme de Canon van Schumann. Uit het eigen werk boeide „Dogme" uit Sept méditations sur le Saint-Esprit; hiervan gaat een suggestieve kracht uit.

Ten slotte een improvisatie op een thema van Bons, organist te Rotterdam. Jeanne Demessieux schiep een aantal variaties op dit thema, die haar technisch vermogen op het gebied van harmoniseren duidelijk naar voren bracht.

Nw 2.26

F. Knuttel.

Nw. Courant